

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

תוכן

- א. השולח גט לאשתו ... קידם אצל אשתו ... גט ששלחתי לך בטל הוא הרי זה בטל אם משהגיע גט לידה שוב אינו יכול לבטלו. 1
- ב. בראשונה היה עושה ב"ד ממקום אחר ומבטלו התקין רבן גמליאל הזקן שלא יהו עושין בן מפני תיקון העולם. 2
- ג. דמהדר עליה מעיקרא לבטולי מהו דתימא איגלאי מלתא למפרע דבטולי בטליה קמ"ל 3
- ד. בטל הוא אי איפשי בו דבריו קיימין פסול הוא אינו גט לא אמר כלום. 4
- ה. מקבל מתנה שאמר לאחר שבאתה מתנה לידו מתנה זו מבטלת תיבטל אי איפשי בה לא אמר כלום בטלה היא אינה מתנה דבריו קיימין. 5
- ו. נקטינן שליח מתנה הרי הוא כשליח הגט נפקא מינה להולך לאו כזכי דמי. 6
- ז. וקא מיבעיא ליה בטל מהו תיקו ... גט זה לא יועיל לא יתיר לא יעזיב לא ישלח ולא יגרש יהא חרס יהא כחרס דבריו קיימין אינו מועיל אינו מתיר אינו מעזיב אינו משלח אינו מגרש חרס הוא כחרס הוא לא אמר כלום. 7
- ח. מהרי הוא הקדש הרי הוא הפקר ... חוזר ומגרש בו ... והלכתא כוותיה. 8
- ט. הלכתא כוותיה דר' יוחנן דאמר חוזרת ... דיבור ודיבור הוא אתי דיבור ומבטל דיבור 8
- י. בפני כמה הוא מבטלו ... בפני ב' לבי תרי נמי ב"ד קרי להו. 9

דף לב.

א. השולח גט לאשתו ... קידם אצל אשתו ... גט ששלחתי לך בטל הוא הרי זה בטל אם משהגיע גט לידה שוב אינו יכול לבטלו

ביון¹ שהשולח גט לאשתו אינו גט עד שיגיע הגט לידה, אם בטל הבעל הגט קודם שיגיע לידה או ששלח שליח להודיע לשליחו שהגט בטל², הוי ביטול,

¹ שו"ע ונ"ב אבהע"ז קמא נט

² עיין בתשו' ברית אברהם סימן י"ג אות י' מ"ש שם ליישב מה שתמ' בספר פ"י על הטור והש"ע דהשמיטו בבא דשלח אחריו שליח ד"ל דלפי דקיי"ל כרבי אין זה רבותא כו' וכתב עוד דלפ"ז י"ל דשליח הביטול מצי לעשות שליח שני דהשליחות הלזה הוי גמר מעשה ולא מיחשב מילי ע"ש. פ"ת שם נה

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

אבל לאחר שהגיע לידה אינו יכול לבטלו אפילו תוך כדי דבור³, משבא הגט לידה, שכבר היא מגורשת מיד שבא לידה⁴ או ליד שליח קבלה.

גם אם השליח עצמו ביטל שליחות ואמר שהוא מבטל השליחות בטל⁵.

ב. בראשונה היה עושה ב"ד ממקום אחר ומבטלו התקין רבן גמליאל הזקן שלא יהו עושין כן מפני תיקון העולם

הבעל שרוצה⁶ לבטל את שליחות הגט ששלח, לכתחלה לא יבטלנו אלא בפני שליח עצמו או בפניה⁷, כדי שלא תצא חורבה מכך, שמא לא תדע הביטול והשליח יתן לה הגט ותנשא בו.

אבל בדיעבד אפילו בטלו שלא בפניהם מבוטל⁸, והוא שיבטלנו בפני בית דין, שאין ביטול שליחות אלא בפני בית דין⁹. ועיין להלן כמה הוא ב"ד. אולם אין צריך ב"ד של ג', דשנים נמי מיקרי ב"ד, לפיכך אלו השנים כשמבטל בפניהם השליחות צריכים להיות ביחד, אבל זה שלא בפני זה לא¹⁰, שאינן נקראין ב"ד אלא כשהם ביחד¹¹.

אבל אם מבטל הגט עצמו אחר שנכתב הוי בטול אפילו בטלו בזה שלא בפני זה¹², שכשמבטל הגט עצמו הוא מבטל דבר שיש בו ממש שחל עליו הביטול וסגי בעדות, ועדות מצטרף אפילו זה שלא בפני זה¹³.

³ אף על גב דבעלמא חזרת תוך כדי דיבור הוי חזרה, היינו כשהוזר תוך כדי דיבור מאיזה דיבור בדבר שתלוי בדיבור הויא חזרה מדיבורו, אבל הכא הא מעשה דנתינה אתעביד ונתקיים והיאך יחזור בו.

⁴ דונתן בידה בעינן והא נתינה הוה, והיא ק"ו מבעל המשלחו שיוכל לבטל השליח לא כל שכן הוא עצמו. וכבר ראיתי מי שטעה בזה לומר דאין שליח מבטל שליחותו על פי עצמו כיון דלא מצינו דבר זה ובאמת נמרא ערוכה היא כמו שזכרנו ומבואר עוד דבר זה בדברי ריב"ש שמביא ב"י סוף סי' ק"מ מ"ז שם מד

⁶ שו"ע ונו"כ שם ס' כשמבטל בפני השליח א"צ שנים כן הוא דעת הרמב"ם והטור אבל תוס' ר"פ השולח מסופקים בזה. ב"ש שם

⁷ והנה אם שלח שליח לבטל הגט נראה דא"צ להביא עידי שליחות דדוקא להוציא מחזקת פנויה או מחזקת א"א חשיב דבר שבערוה ובעי שנים. אבל הכא שעדיין לא נתגרשה והשליח אומר שאין גט זה ראוי לגרש בו שנתבטל. כשאר איסוריו דמי שע"א נאמן. תורת גיטין שם נה

⁹ שכיון שאינו אלא ביטול דבר שאין בו ממש דהיינו השליחות שהוא אינו אלא דברים בעלמא, צריך ביטול חזק דהיינו בפני ב"ד. לבוש שם

¹⁰ ב"ש שם צג

¹¹ רמ"א שם

¹² וברמ"א כתב זה בלשון י"א עיין ב"ש צג

¹³ ובב"ש שם צד כתב

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

אין הבעל נאמן לומר שבטלו אלא א"כ השליח¹⁴, או האשה מודים בדבר¹⁵, או שיש לו עדים שבטלו.

ואם¹⁶ הגט כבר בידה, וקידש אותה איש אחר, אינה נאמנת לומר שביטל זה השליחות, לאסור את עצמה על השני.

ולפי הנהוג עתה השולח¹⁷ גט לאשתו ע"י שליח, מקבל עליו בחרם ובשבועת התורה, שלא לבטל את הגט ולא את השליח. וטוב ליזהר שלא לגרש על ידי שליח, כשהבעל והאשה שניהם בעיר, שלא יאמר לפקדון נתתיו¹⁸.

ג. דמהדר עליה מעיקרא לבטולי מהו דתימא איגלאי מלתא למפרע דבטולי בטליה קמ"ל

מה שאמרנו שהגט¹⁹ מבוטל זה אינו אלא כשבטלו בפירוש, אבל אם לא בטלו בפירוש אף ע"פ שגילה דעתו שחפץ בבטולו, כגון שאמר לו השליח עדיין לא נתתיו לה, ואמר הוא ברוך הטוב והמטיב, שמשמע מתוך לשונו

הטעם כיון דרוצה לבטל מה שנעשה כבר צריכים להיות ביחד אף על גב דקי"ל אפי' דבר אישות דומה לדיני ממונות ומצטרפים יחד מ"מ בכח"ג צריכים להיות ביחד אבל לבטל הגט הוי כאלו מוסר מודעא על להבא לכן א"צ להיות ביחד

¹⁴ ועיין בח"ר שכתב הבעל נאמן לומר דביטל כבר במינו דאי בעי יכול עדיין לבטל ובחדושי רש"ך הביא דבריו לפ"ז מ"ש הב"י ובהג"ה דאין הבעל נאמן וכו' לכאורה תמוה למה אינו נאמן דהא איירי בשליח הולכה אם כן יש לו מינו כהנ"ל וא"ל דאיירי דכבר הגט ביד האשה אם כן קשה למה השליח נאמן דהא ע"כ משקר דאם לא כן למה מסר ליד האשה וא"ל דאיירי דשלח שליח אחר שליח הראשון שיבטל את שליחתו ושליח הראשון לא השגיח בו ומסר הגט ליד האשה וכו' אין הבעל נאמן אא"כ שליח השני מעיד ע"ז דהא כתבו במרדכי והג"מ ר"פ דשליח אינו נאמן ע"ז אא"כ עדים מעידים ע"ז, ויש לומר דאיירי כאן דהגט הוא ביד השליח ואמר הבעל שביטל אף על גב דיש לו מינו אינו נאמן כשהשליח אינו מודה כמ"ש לעיל דהשליח נאמן אפילו אם יש לו מינו וא"ל למה אין הבעל מביטל עוד וי"ל דאיירי דאינו בכאן אלא אמר כאן דביטל והלך ועכשיו בא השליח, ומ"ש בח"ר דהבעל נאמן במינו יש לומר דאיירי באומר דביטל לפני עדים דהשליח א"י להכחישו.

¹⁵ כשהמגרש כהן אינה נאמנת להתיר את עצמה לו, ואיירי דהגט בא לידה דאם לא בא לידה קשה כקושיא הנ"ל למה הוא אינו נאמן בלי דיבורה, וכשמבטל השליח ע"י שליח אחר כתב הב"י בשם ירושלמי דשליח עול' א' משנים ועיין בהרא"ש פ' השולח, ורי"ז כתב דאינו עולה אפילו לא' כי הוא במקום הבעל וכתב הב"י דנראה משמעות הירושלמי אפילו כשמבטל בפני השליח צריך שנים ולא כרמב"ם דפוסק אם הוא מבטל בפני השליח א"צ שנים, ולפי' הב"י יש ליישב גם כן דרי"ז ל"פ על הירושלמי אלא רי"ז איירי כשמבטל שלא בפני השליח הראשון צריך שנים בלי שליח השני כי שליח השני הוא במקום הבעל אבל שליח הראשון אינו במקום הבעל כיון דמבטל שליחתו לכן מצטרפים שליח הראשון כשמבטל בפניו וא"ל עמ"ש הב"י הא ס"ל לירושלמי דאין מצטרפים השליח כמ"ש בר"ס כי לענין ביטול שאני כמ"ש בירושלמי להדיא. ב"ש שם צב

¹⁶ ב"ש שם

¹⁷ סדר הגט בשו"ע סעי' כו, וכן בשו"ע ונו"כ קמא נה

¹⁸ ביאור הגר"א שם סדר הגט נז

¹⁹ שו"ע ונו"כ שם סב

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

זה שהוא חפץ במה שלא נתנו לה, וכן אם אמר לשליח החזר לי גט זה ואני נותן לך גט אחר, אינו אלא גילוי דעת ואינו בטל בכל כיוצא בזה.

ולא עוד אלא אפילו היה מחזר לרוץ אחר השליח לבטלו ולא הספיק להגיע אליו עד שהגיע לידה, או אם עשה שליח לבטל²⁰ והשליח לא ביטל עד שבא לידה²¹, אינו בטל. אולם אם כתב אחר השליח שלא ליתן הגט הרי זה ביטול שכתב כדיבור דמי.

השולח גט לאשתו ואמר לשליח אם תרצה האשה לבא אלי אקיימנה, ואם לא תרצה פטור אותה בגט זה, והלך הבעל מן העיר ההיא, ואחר כך באה האשה עם השליח לאותה העיר, יכול השליח ליתן לה הגט, דהא לא באה האשה אל הבעל כי יצא מן העיר קודם בואם, ואפילו אם היה הבעל בעיר אם לא יוכל להתפייס עמה יכול השליח ליתן הגט, שמה שאמר תחלה אם תבא אלי אקיימנה אינו אלא דברים בעלמא²², ואינו אלא כמו גילוי דעת שאינו כלום.

אולם זה אינו אלא שאחר שמינה אותו שליח לגמרי אמר לו אם תרצה האשה לבא אלי אקיימנה²³, אבל אם בשעת מינוי השליחות, או תוך כדי דיבור אמר כן הולך גט זה לאשתי אם תאבה לבוא אלי אקיימנה וכו', בזה ודאי מועיל הגילוי דעת שלו, באיזה אופן נעשה שליח²⁴. וכל שלא נתקיימו מחשבתו אינו שלוחו.

ד. בטל הוא אי איפשי בו דבריו קיימין פסול הוא אינו גט לא אמר כלום

²⁰ ובמה שעשה שליח לבטל לא חשיב תיכף כביטול דמיירי שהוא לא רצה לעבור על תקנת ר"ג ואמר להשליח שהוא יבטל בפני השליח ראשון בלשון המועיל וע"כ צ"ל שגם גילוי דעת לא חשיב במה ששולח שליח לבטל דאלת"ה תקשי לרבא דס"ל גילוי דעתא בנימא מילתא הוא, ממתניתין דשלח אחתהם דגילוי דעת אינו חשוב רק כשיש גילוי דעת שמבטלו עכשיו, משא"כ בשולח שליח לבטל אדרבה יש גילוי דעת שאינו רוצה לעבור על תקנת ר"ג ואינו רוצה לבטל עכשיו. תורת גיטין שם נח

²¹ ב"ש שם צו

²² שהרי לא הטיל תנאי במינוי השליחות שתתבטל אם תבא האשה אליו כן כתב בטור בשם הרא"ש. ט"ז שם מח

²³ דהטעם בזה כיון שהוא שליח גמור תחילה אלא שנאמר שאח"כ ביטלו בזה אמרינן דלא הוה ביטול אלא גילוי דעת וגילוי דעת בגט לאו כלום הוא לבטל המעשה שנעשה כבר. בט"ז שם. ועיין בתשו' מהרי"מ מבריסק ס"ס ל"ח שכתב דנראה דהט"ז אוזיל בזה בשיטת הב"ח ר"ס קל"ד דהא דג"ד בנימא לאו מלתא היא דוקא ג"ד דלאחר כתיבה ונתינה ליד שליח אבל ג"ד קודם כתיבה או קודם נתינה ליד שליח מלתא היא ע"ש. ולע"ד צ"ע דא"כ יקשה על הב"ש דלעיל סי' קל"ד סק"א מבואר שדעתו דלא כהב"ח בזה וכתב שם דכן משמע מכל הפוסקים וכאן העתיק דברי הט"ז בסתם. ועוד דא"כ למה דקדק הט"ז כאן וכתב אבל אם בעת שעשה אותו לשליח אמר לו כו' ולא ביאר דה"ה אם אמר לו מקודם שעשה אותו לשליח. ולכן נראה דדין זה אין לו שייכות כלל לדברי הב"ח הנ"ל. פ"ת שם סג ועיי"ש שביאר לחלק.

²⁴ ואף דבגט בעינן תנאי מ"מ בתנאי בשליחות לא בעינן תנאי כפול כמבואר בס' קמ"ד בב"ש ס"ק ח' עיין שם. תורת גיטין שם נט

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

כשרוצה לבטל הגט²⁵, צריך לבטלו בלשון שמשמעו להבא כשהוא מבטלו, שאם אין משמעו להבא אלא לשעבר הרי הוא שקר שהרי אינו בטל בשעבר, ואם אין במשמעות לשונו שהוא מבטלו אלא הגט מעצמו הוא בטל²⁶, זה ג"כ שקר שאין הגט בטל מעצמו.

לפיכך לא יבטלנו אלא באחת מן הלשונות הללו: בטל הוא, שמשמעותו להבא, וכל שכן אם יאמר אי איפשי בו.

ה. מקבל מתנה שאמר לאחר שבאתה מתנה לידו מתנה זו מבוטלת תיבטל אי איפשי בה לא אמר כלום בטלה היא אינה מתנה דבריו קיימין

מקבל מתנה²⁷ אינו חייב לקבל המתנה, ואף כשזיכה לו ע"י אחר ואין הנותן יכול לחזור בו, יד המקבל על העליונה, שאם אינו רוצה אינו זוכה במתנה, וחוזרת לנותן.

ודוקא שמיחה המקבל מיד כששמע שזיכה לו המתנה, או בשעה שנתן לו המתנה, אבל אם לאחר שבאה²⁸ המתנה לידו זוכה בו שתק, וחזר אח"כ ואמר איני רוצה בה²⁹ או איני מקבלה או הרי היא בטילה, או שאמר מום נראה לי בה³⁰, לא אמר כלום ואינה חוזרת לבעלים, ואם אמר לשון שמשמעותו שמתחלה לא היה מתנה, דבריו קיימים וחוזרת לנותן³¹.

²⁵ שו"ע ונו"כ שם סג

²⁶ לבוש וב"ש שם צמ

²⁷ שו"ע ונו"כ רמנ א

²⁸ שו"ע ונו"כ שם רמה י

²⁹ היינו אי אפשי בה שאמרו בגמרא, והרמב"ם מפרש דהיינו איני רוצה בה, ומ"ש הסמ"ע ס"ק יט בדעת הרמ"א כבר השיג עליו הש"ך סק"ו שגם הרמ"א מפרש כן. פתחי חושן חלק ח פרק טו הערה עב.

³⁰ זה לשון הרמב"ם, ולא פירשו האחרונים מניין לקח הרמב"ם דין זה, והב"י תמה ג"כ מניין לו להרמב"ם, וגם אין טעם לדבר למה לא אמר כלום שתחזור לבעלים, דהא אפשר שלא ראה קודם המום ועכשיו שהכיר במום אינו רוצה לקבלה, והוי כצוות מעיקרא, ותירץ דמיירי במום הנגלה לכל דודאי הכיר בה מתחלה, ואנן סהדי דמשקר ועכשיו הוא דצוות, וכבר כתבתי שלכאורה אין סברא לומר שלשון זה יש בו משום הפקר, אבל מדברי הב"י נראה שגם בזה נעשה הפקר, וצ"ע

³¹ רמ"א שם, משום דהודאת בע"ד כמאה עדים והרי הוא אומר שלא קיבלה מתחלה.

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

יש אומרים³² שבכל הלשונות שאמרו שאינה חוזרת לנותן, נעשה הפקר וכל הקודם והחזיק בהם זכה, ויש אומרים³³ דוקא בלשון אי אפשי בה נעשה הפקר אבל לא בשאר לשונות, ויש מחלקים³⁴ שבמתנת מטלטלין ואמר אי אפשי בה נעשה הפקר, אבל במתנת קרקע נשאר ביד המקבל.

דף לב:

ו. נקטינן שליח מתנה הרי הוא כשליח הגט נפקא מינה להולך לאו כזכי דמי

המזכרה³⁵ לחבירו מתנה ע"י אחר, כיון שעשה הזוכה קנין במתנה עבור המקבל, זכה המקבל, ואין הנותן יכול לחזור בו.

אין האחר³⁶ זוכה עבור המקבל אלא כשאמר לו הנותן זכה במתנה זו לפלוני³⁷, אבל אם אמר לו הולך מתנה זו לפלוני, יכול הנותן לחזור כל זמן שלא בא ליד המקבל³⁸, שבמתנה אין אומרים "הלך כזכי"³⁹ ואם היה המקבל עני אינו יכול לחזור בו⁴⁰.

³² שו"ע שם, והוא דעת הב"י בשיטת הרמב"ם.

³³ סמ"ע ס"ק יז בדעת הרמב"ם, אלא לא אמר כלום ונשאר ביד המקבל (ובנה"מ סק"ד הביא מדברי הסמ"ע בדרישה שהסביר דסבר הרמב"ם כדעת התוס' בגיטין, ותמה הנה"מ שהתוס' שם כתבו כן בלשון במילה היא שהוא לשון עבר ולא מהני הודאת המקבל בדבר שידוע שהגיע לידו וכבר זכה בה, אבל בלשון להבא ס"ל לר"י בתוס' דהוי הפקר, ואילו הרמב"ם ס"ל דבלשון במילה היא תחזור לבעלים, עיין שם), וגם מדברי הטור נראה דדוקא בלשון אי אפשי בה סובר הרמב"ם דנעשה הפקר.

³⁴ רמ"א שם כסברת רש"י והטור, דבמטלטלין שהגיעו לידו אפשר לפרש לשון אי אפשי בה אלא שתהא הפקר, אבל בקרקע שאינה בידו, יש לפרש כונתו שלא תהא מתנה, וזה אינו יכול לבטל המתנה לאחר שכבר קיבלה, ולכן אין בדבריו כלום ונשאר שלו.

³⁵ שו"ע ונו"כ שם רמג א

³⁶ שו"ע ונו"כ שם ב

³⁷ דכיון שאמר לו זכה לפלוני הרי עשאו בפירוש שליח לזכות, ועי' ש"ך סימן קכה סק"ג ובנה"מ שם סק"א בדין נתן לו שטר מתנה אם הוי כזכה.

³⁸ שהולך גבי מתנה לאו כזכי

³⁹ דבפקדון ובחוב דהממון הוא כבר של זה ששלחו לידו, משום הכי בקל יכול לזכות זה בשבילו, משא"כ במתנה שבא עכשיו לזכות בממון שלא היה שלו מעולם, משום הכי בעינן לשון מעולה דמבורר טפי. סמ"ע שם כב

⁴⁰ שו"ע שם ושם (עי' פת"ש סימן קכה סק"ג בדין בעל תורה שיש בו מצות החזקת תורה אם חשוב כעני לענין זה, ועי' מ"ש בספר צדקה ומשפט פרק ד), ובטור כתב הטעם דאמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט, ותמה הב"י (בסימן רמג) שלא אמרו אמירתו לגבוה וכו' אלא גבי הקדש ממש, אבל עני הדיוט הוא, ועוד מאי איריא שאמר הולך, אפילו אמר אתן לפלוני מנה והוא עני אינו יכול לחזור, ומ"מ סיים הב"י שיש קצת ראייה לדין זה מהא דפ' ד' וה' (דף לו) דאמר רב יוסף אנן יד עניים, וכן אמר בירושלמי שבעני נעשה נדר אפילו במתנה מרובה (עי' לעיל סעיף ד), ועיין מה שכתב הדרישה דעני משלחן גבוה קא זכי, וגם צדקה בכלל כאשר נדרת,

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

אם⁴¹ נתן לשלוחו שטר מתנה או שום שטר שיתננו לפלוני, אזי זכה. כשאומר לו זכה לפלוני⁴².

ז. וקא מיבעיא ליה בטל מהו תיקו... גט זה לא יועיל לא יתיר לא יעזיב לא ישלח ולא יגרש יהא חרס יהא כחרס דבריו קיימין אינו מועיל אינו מתיר אינו מעזיב אינו משלח אינו מגרש חרס הוא כחרס הוא לא אמר כלום

כבר התבאר שכשרוצה לבטל הגט⁴³, צריך לבטלו בלשון שמשמעו להבא כשהוא מבטלו,

לפיכך לא יבטלנו אלא באחת מן הלשונות הללו: בטל הוא, שמשמעותו להבא, וכל שכן אם יאמר אי איפשי בו, גט זה לא יועיל, לא יתיר, לא יעזיב, לא ישלח, לא יגרש, יהא כחרס, הרי הוא כחרס, כל אחד מן הלשונות הללו וכיוצא בהם משמעותם שהוא מבטלו ולהבא והרי זה בטל.

אבל אם אמר גט זה אינו גט הרי משקר, שהרי עינינו רואות שהוא גט, וכן פסול הוא, אינו מועיל, אינו מעזיב, אינו מתיר, אינו משלח, אינו מגרש, חרס הוא, כל הלשונות הללו משמעותם שהגט מעצמו כן הוא בשכבר ולא שהוא עושה כן, וזה שקר דהא עינינו רואות דגט מעולה וכשר הוא ולא אמר כלום.

כדמשמע בפ' קמא דר"ה לענין כל תאחר, ולכן הוצרך הטור למעמא דאמירתו לגבוה, משום דבלא טעם זה, אפילו נתנו ליד אחר היה יכול לחזור, והוסיף דעצם אמירתו לשלוח הולך הו"ל כאמירה לעני ונעשה נדר, וכ"כ בסמ"ע שם, והסכים עמו הש"ך שם, והוסיף דמשמסר ליד הזוכה הו"ל כתרומה ביד כהן שאינו יכול לישאל עליו, עיי' שם, ועי' עוד בש"ך סימן פז ס"ק נא ובקצה"ח ונה"מ שם ובסימן ריב בדין אמירתו לגבוה וכו' לגבי עני, ועי' הגהת אמרי ברוך בסימן קכה שם, ועי' עוד בפת"ש סימן קנה סק"ד מדברי הבית אפרים, מחנה אפרים ה' צדקה סימן ג וסימן ז, דברי משפט סימן כו סעיף ג, שד"ח כללים מערכת א' אות שי, חתן סופר שער המקנה סימן ג, שו"ת חלקת יואב יו"ד סימן כא, ועי' לעיל סעיף ד ובפרק מז סעיף לט, ובספר צדקה ומשפט פרק ד. ובקצה"ח סימן רמג סק"א הסביר דברי הטור דכיון שהייב לקיים נדרו, הו"ל כחוב, והרי כחוב קיי"ל דהולך כזכי, כמ"ש השו"ע סימן קכה סעיף א, והסכים עמו הנה"מ שם סק"א, והביא בשם מחנ"א שכתב ג"כ מעין סברא זו.

⁴¹ סמ"ע שם א מרבינו ירוחם

⁴² בנתן לשלוחו שטר מתנה מועיל כמו בחוב וכן נראה ממ"ש הבית יוסף בשם הריטב"א וז"ל גרסינן בירושלמי בחוב תן מנה זו לפלוני הולך מנה זו לפלוני תן שטר מתנה זו לפלוני הולך שטר מתנה והלך ומצאו שמת יתן ליורשיו. ש"ך שם ג

⁴³ שו"ע ונו"כ אבהע"ז שם קמא סג

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

אמר לא תשא לצמיתות הרי זה בטל כאילו אמר היום אי את אשתי ולמחר את אשתי, אם אמר גט זה בָּטֵל, ולא אמר הוא, מספקא לן אם הוא לשון בטול להבא או לא, וכן כשאמר גט זה בָּטֵל הוא⁴⁴, שמשמעו פועל עבר, כמו חָמַק עָבַר (שיר השירים ה פסוק ו ו) הרי זה ספק. ואם נתגרשה בו אחר כך הרי זו ספק מגורשת.

ח. מהרי הוא הקדש הרי הוא הפקר ... חוזר ומגרש בו ... והלכתא כוותיה

השולח גט⁴⁵ לאשתו על ידי שליח ובטל הגט הרי זה חוזר ומגרש בו כשירצה, שלא בטלו מתורת גט אלא מתורת השליחות הוא שבטלו.

אבל אם היה הגט ביד הבעל ובטלו כגון שאמר גט זה בטל הוא, הרי ביטל עיקר כתיבת הגט וחתימותיו ולא יגרש בו לעולם לכתחלה. וכן אם הוא ביד השליח ופירש הבעל בעת שבטלו ואמר גט ששלחתי הרי הוא בטל מלהיות גט, אינו מגרש בו לעולם, ואם גירש בו הרי זה ספק מגורשת ולא ודאי מגורשת, משום דלא ברירא לן⁴⁶ אם יש בדיבורו שמבטלו בו כח לבטל מעשה כתיבת הגט ומעשה חתימת העדים או לא, דשמא לא אלים דיבורו לבטל מעשה הסופר והעדים ואזלינן ביה לחומרא.

ט. הלכתא כוותיה דר' יוחנן דאמר חוזרת ... דיבור ודיבור הוא אתי דיבור ומבטל דיבור

האומר לאשה⁴⁷ הרי את מקודשת לי בפרומה זו לאחר שלשים יום, אם חזר בו הוא, או היא⁴⁸, תוך השלשים יום אינה מקודשת, אלא שאם חזר בו

⁴⁴ להרמב"ם הבעיא בש"ס היא אפילו אם אמר בטל בפתח תחת המי"ת משמע לשון עבר וציר"י תחת המית משמע להבא. ב"ש שם ק

⁴⁵ שו"ע ונו"כ שם סו

⁴⁶ ב"ש שם קג

⁴⁷ שו"ע ונו"כ שם מא

⁴⁸ עיין אבנ"מ שם ג שהביא שכתב הריטב"א פ' האומר [קידושין נט, ב] דבעינן חזרה בפני שנים דוקא אבל בינו (לבינה) [לבין עצמה] אפי' שמענוה מאחורי הגדר שחזרה בה מהשבתא גרידתא חשיבא ע"ש וצ"ע. כ' בהגהת יד אפרים וז"ל אף שלא בפניו נמי מהני חזרה. מיהו כתב הריטב"א דבינה לבין עצמה אפילו שמענוה מאחורי הגדר שחוזרת לא מהני אלא בעי שנים דוקא: ונראה ה"ה לענין חזר הוא נמי בעי שנים. ואם חזר א' בפני חבירו אי בעי' שיהי' בפני שנים נראה דתלוי במאי דאיתא לקמן סי' קמ"א בב"ש ס"ק צ' כו' אך יש לחלק

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

הוא⁴⁹, אינה צריכה להחזיר המעות⁵⁰, וכשתחזור בה היא צריכה להחזיר המעות, שהרי לא למתנה נתן לה אלא על מנת להתקדש לו בו.

י. בפני כמה הוא מבטל... בפני ב' לבי תרי נמי ב"ד קרי ליה

מה שהתבאר שהבעל שרוצה⁵¹ לבטל את שליחות הגט ששלח⁵², בדיעבד אפילו בטלו שלא בפני השליח מבטל⁵³, והוא שיבטלנו בפני בית דין, שאין ביטול שליחות אלא בפני בית דין⁵⁴. אין צריך ב"ד של ג', דשנים נמי מיקרי ב"ד, לפיכך אלו השנים כשמבטל בפניהם השליחות צריכים להיות ביחד, אבל זה שלא בפני זה לא⁵⁵, שאינן נקראין ב"ד אלא כשהם ביחד⁵⁶.

אבל אם מבטל הגט עצמו אחר שנכתב הוי בטול אפילו בטלו בזה שלא בפני זה⁵⁷, שכשמבטל הגט עצמו הוא מבטל דבר שיש בו ממש שחל עליו הביטול וסגי בעדות, ועדות מצטרף אפילו זה שלא בפני זה⁵⁸.

לפמ"ש בגליון לעיל סי' ל"ה סי"ד ע"ש: ועיין בס' שעה"מ פ"ז מה"א דין יו"ד שכ' ויש להסתפק אם נאמנת היא לומר אחר שלשים שחזרה בתוך ל' יום וכן הוא נמי אם הוא נאמן לומר שחזר בו ואף למ"ש הריטב"א דבעינן חזרה בפני ב' אכתי איכא לספוקי אם אמרו שחזרו בפני ב' והלכו למ"ה או מתו אם הם נאמנים. פ"ת שם ג'⁴⁹ לבוש שם וח"מ ב'. ובתשובת הרא"ש משמע דהיא צריכה להחזיר אפילו אם הוא חוזר והתנאי הרי את מקודשת לאחר ל' יום היינו אם לא יחזיר. ב"ש שם ב'

⁵⁰ ונ"ל דהטעם בזה דכבר זכתה האשה במעות ואף שנתן בתחילה לקידושין ויוכל לחזור בקדושין מ"מ אינו יכול לחזור מן הנתינה דיכולה לומר כבר זכיתי במעות. ונראה דאם חזר מן הקידושין ואח"כ חזר ואמר שתתקדש לו במעות (זה) [אלו] לאחר ל' יום לא מהני דכיון דזכתה במעות בשעה שחזר מן הקידושין במה שתקדש לו. המקנה שם

⁵¹ שו"ע ונו"כ שם ס'

⁵² כשמבטל בפני השליח א"צ שנים כן הוא דעת הרמב"ם והטור אבל תוס' ר"פ השולח מסופקים בזה. ב"ש שם צ'

⁵³ והנה אם שלח שליח לבטל הגט נראה דא"צ להביא עידי שליחות דדוקא להוציא מחזקת פנויה או מחזקת א"א חשיב דבר שבערוה ובעי שנים. אבל הכא שעדיין לא נתגרשה והשליח אומר שאין גט זה ראוי לגרש בו שנתבטל. כשאר איסוריו דמי שע"א נאמן. תורת גיטין שם נה

⁵⁴ שכיון שאינו אלא ביטול דבר שאין בו ממש דהיינו השליחות שהוא אינו אלא דברים בעלמא, צריך ביטול חזק דהיינו בפני ב"ד. לבוש שם

⁵⁵ ב"ש שם צג

⁵⁶ רמ"א שם

⁵⁷ וברמ"א כתב זה בלשון י"א עיין ב"ש צג

⁵⁸ ובב"ש שם צד כתב

הטעם כיון דרוצה לבטל מה שנעשה כבר צריכים להיות ביחד אף על גב דקי"ל אפי' דבר אישות דומה לדיני ממונות ומצטרפים יחד מ"מ בכח"ג צריכים להיות ביחד אבל לבטל הגט הוי כאלו מוסר מודעא על להבא לכן א"צ להיות ביחד

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

אין הבעל נאמן לומר שבטלו אלא א"כ השליח⁵⁹, או האשה מודים בדבר⁶⁰, או שיש לו עדים שבטלו.

ואם⁶¹ הגט כבר בידה, וקידש אותה איש אחר, אינה נאמנת לומר שביטל זה השליחות, לאסור את עצמה על השני.

⁵⁹ ועיין בח"ר שכתב הבעל נאמן לומר דביטל כבר במינו דאי בעי יכול עדיין לבטל ובהדושי רש"ך הביא דבריו לפ"ז מ"ש הב"י ובהג"ה דאין הבעל נאמן וכו' לכאורה תמוה למה אינו נאמן דהא איירי בשליח הולכה אם כן יש לו מינו כהנ"ל וא"ל דאיירי דכבר הגט ביד האשה אם כן קשה למה השליח נאמן דהא ע"כ משקך דאם לא כן למה מסר ליד האשה וא"ל דאיירי דשליח שליח אחר שליח הראשון שיבטל את שליחתו ושליח הראשון לא השגיח בו ומסר הגט ליד האשה וכו' אין הבעל נאמן אלא כ"כ שליח השני מעיד ע"ז דהא כתבו במרדכי והג"מ ר"פ דשליח אינו נאמן ע"ז א"כ עדים מעידים ע"ז, ויש לומר דאיירי כאן דהגט הוא ביד השליח ואמר הבעל שביטל אף על גב דיש לו מינו אינו נאמן כשהשליח אינו מודה כמ"ש לעיל דהשליח נאמן אפילו אם יש לו מינו וא"ל למה אין הבעל מבטל עוד וי"ל דאיירי דאינו בכאן אלא אמר כאן דביטל והלך ועבשיו בא השליח, ומ"ש בח"ר דהבעל נאמן במינו יש לומר דאיירי באומר דביטל לפני עדים דהשליח א"י להכחישו. ⁶⁰ כשהמגרש כהן אינה נאמנת להתיר את עצמה לו, ואיירי דהגט בא לידה דאם לא בא לידה קשה כקושיא הנ"ל למה הוא אינו נאמן בלי דיבורה, וכשמבטל השליח ע"י שליח אחר כתב הב"י בשם ירושלמי דשליח עול' א' משנים ועיין בהרא"ש פ' השולח, ורי"ז כתב דאינו עולה אפילו לא' כי הוא במקום הבעל וכתב הב"י דנראה משמעות הירושלמי אפילו כשמבטל בפני השליח צריך שנים ולא כרמב"ם דפוסק אם הוא מבטל בפני השליח א"צ שנים, ולפי"ה הב"י יש ליישב גם כן דרי"ז ל"פ על הירושלמי אלא רי"ז איירי כשמבטל שלא בפני השליח הראשון צריך שנים בלי שליח השני כי שליח השני הוא במקום הבעל אבל שליח הראשון אינו במקום הבעל כיון דמבטל שליחתו לכן מצטרפים שליח הראשון כשמבטל בפניו וא"ל עמ"ש הב"י הא ס"ל לירושלמי דאין מצטרפים השליח כמ"ש בר"ם כי לענין ביטול שאני כמ"ש בירושלמי להדיא. ב"ש שם צב ⁶¹ ב"ש שם